

## Amerika Birleşik Devletleri'nde Müslüman Karşıtı İrkçilik: American Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) Filmleri Örneği

Ramazan AKKIR\*  
Yusuf ÖZKIR\*\*

### Öz

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Müslüman karşıtı ırkçılık olan İslamofobinin artarak devam ettiği ülkeler arasındadır. ABD'nin İslamofobi tarihinde, 11 Eylül 2001 tarihinde ülkenin sembolü olan İkiz Kulelere yapılan saldırı bir kırılma olarak öne çıkmaktadır. Bu tarihten itibaren Müslümanlara yönelik ırkçı saldırıların arttığı ve İslam dininin çeşitli zeminlerde düşmanlaştırıldığı görülmektedir. ABD'nin küresel hegemonyasına meşruiyet kazandırmak için Müslüman karşıtı ırkçı söyleme başvurduğunu ve farklı içerikler üreterek bu yaklaşımını yeniden ürettiğini söylemek mümkündür. İslam karşıtı söylemin oluşturulmasında ve yaygınlaştırılmasında Hollywood film endüstrisinin payı ise belirleyici bir ağırlığa sahiptir. Bu çalışmanın amacı, ABD'nin Müslüman karşıtı ırkçılığının teorik analizini yapmak, İslam ve Müslüman karşıtlığının çerçevesini ortaya koymak, Suikastçı ve Gizli Kod filmleri örneği üzerinden İslamofobinin nasıl teberrüz ettiğini göstermektir. Çalışmanın ilk bölümünde, ABD'de var olan İslamofobinin nedenleri ve parametreleri; ikinci bölümünde ise Hollywood yapımı olan American Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) filmleri içerik analizi tekniğiyle ele alınıp yorumlanmaktadır. Çalışmanın sonucunda ABD var olan İslamofobinin dış politikası ile uyumlu olduğu ve Hollywood tarafından pekiştirildiği ortaya çıkmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** İslamofobi, Amerika Birleşik Devletleri, Hollywood Filmleri, American Assassin (Suikastçı), Unlocked (Gizli Kod)

## Anti-Muslim Racism in The United States of America: The Example of American Assassin and Unlocked Movies

### Abstract

The United States of America (USA) is among the countries where Islamophobia, which is anti-Muslim racism, continues to increase. The attack on the Twin Towers, the symbol of the country, on September 11, 2001, stands out as a break in the history of Islamophobia in the USA. Since this date, it is seen that racist attacks against Muslims have increased and the religion of Islam has been made hostile on various grounds. The share of the Hollywood film industry in the creation and dissemination of anti-Islamic discourse has a decisive weight. The aim of this study is to make a theoretical analysis of the anti-Muslim racism of the USA, to reveal the framework of Islam and anti-Muslimism, to show how Islamophobia has emerged through the example of the American Assassin and Unlocked movies. In the first part of the study, the causes and parameters of Islamophobia in the USA; In the second part, Hollywood productions American Assassin and Unlocked are discussed and interpreted with the method of content analysis. As a result of the study, it has been revealed that the existing Islamophobia of the USA is compatible with its foreign policy and reinforced by Hollywood.

**Keywords:** Islamophobia, USA, Hollywood Movies, American Assassin, Unlocked

**ATIF:** Akkir, R. ve Özkır, Y. (2022). Amerika Birleşik Devletleri'nde Müslüman karşıtı ırkçılık: American Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) filmleri örneği. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD)*, 5(2), s. 295-313.

\* Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, rakkir@nku.edu.tr, orcid.org/0000-0002-9516-7385, Tekirdağ, Türkiye

\*\* Doç. Dr., Medipol Üniversitesi, yozkır@medipol.edu.tr, orcid.org/0000-0003-4106-1072, İstanbul, Türkiye

## Giriş

İslamofobi dinî, kültürel ve politik bir dışlama ideolojisidir. İslam'a ve Müslümanlara karşı kaba bir ırkçılığı işaret etmektedir (Bayraklı & Hafez, 2017, ss. 5-7). Aralarında siyaset, sosyoloji, tarih, edebiyat ve sinema gibi alanların da yer aldığı pek çok zemin bu bağlamda, İslamofobinin yerleşik hâle getirilmesi ve meşrulaştırılması için kullanılmaktadır. Müslüman karşıtı ırkçılık, korku ve nefret duygusundan çağdaş biyopolitik ırkçılığa kadar oldukça geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. Ancak tüm bu anlam yelpazesindeki ortak çerçeve, bir din olarak İslam'ın reddedilmesi ve dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan Müslümanların düşmanlaştırılması, dışlanması ve aşağılanmasıdır. Bu söylem, Avrupa'dan ABD'ye Asya kıtasından Afrika'ya kadar dünyanın hemen her bölgesinde değişik şekillerde ve boyutlarda varlık göstermektedir.

İslam'ın varlık sahnesine çıktığı döneme kadar geri giden İslamofobinin, küresel siyasette ve politik alanda etkinliğini artırması ve sistematik hâle gelmesi, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'ye eş zamanlı olarak yapılan terör saldırılarıyla başlatılmaktadır. 11 Eylül, eşitsizlik, adaletsizlik, çifte standart veya ötekileştirme biçiminde kendini dışa vuran Müslüman karşıtı ırkçılık için yeni bir evreyi ifade etmektedir (Akkır, 2021, ss. 138-140). Bu tarihten itibaren, özellikle ABD'de Müslümanları ve Arap asıllı Amerikalıları aşağılamak olağan bir uygulama hâline gelmiştir. Bu ve benzeri ırkçı uygulamaların ortaya çıkmasında başat unsur, salt ikiz kulelerin bombalanması değildir; siyasal alanda yapılan konuşmalar, verilen demeçler veya yapılan filmler oldukça etkili olmuştur. Özellikle politik arenada sıklıkla kullanılan "Onların ülkelerini işgal etmeli, liderlerini öldürmeli ve onları Hıristiyanlaştırmalıyız", "Bu insanlar zor kullanılarak Hıristiyan yapılmalıdır... Bu belki de onları bir insana dönüştürecek tek şeydir" veya "İslam bize saldırdı... İslam'ın tanrısı aynı değil... İslam çok kötü bir din" (Göknel, 2015, s. 17; Kalın & Esposito, 2020, ss. 17-18) gibi ötekileştirici ve dışlayıcı düşünceler, Amerikan halkının kanaati üzerinde belirleyici olmuştur. 11 Eylül, ABD'de var olan İslam karşıtlığının, Müslümanlara yönelik nefretin aleni bir şekilde gösterilmesine yol açmıştır. İslam dininin bizatihi kendisi hedef alınmış ve onu Batı'nın ötekisi, düşmanı veya negatif kutbu olarak kodlanmıştır. Batı medeniyeti ve değerlerine yönelik küresel bir tehdit olarak etiketlenen İslam, 'kılıç dini', 'şiddet dini', 'kadın düşmanı', 'barbar', 'akıl dışı', 'anti-modern' ve 'katı bir inanç' olarak tasvir edilmeye başlanmıştır (Buehler, 2011, s. 645). Bu anlamsal kırılma, önemlidir; çünkü düşman sadece Müslümanlar değil, aynı zamanda olumsuz içeriklerle donatılan İslam dininin kendisidir.

ABD'nin İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılığı, bir siyaset biçimi olarak benimsemesinin arkasında birçok faktör bulunmaktadır. Öteki ve düşman olarak İslam'ın ve Müslümanların kodlanması, petrolün merkezi olan Ortadoğu'da ve küresel dünyada hegemonyasını kurmak ve derinleştirmek, ulus kimliğini konsolide etme çabası, toplumsal ve siyasal alanda yaşanan eşitsizliği ve dışlayıcı siyaseti meşrulaştırmak bu faktörlerden bazılarıdır.

ABD, İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılığı, küresel ölçekte yaygınlaştırmak ve meşrulaştırmak için elindeki her aracı, silah olarak kullanmış gözükmektedir. Yanı sıra kitle iletişim araçlarını ve Hollywood sinemasını da İslam karşıtlığını normalleştirmek için seferber etmiştir. Böylece kullandığı araçların oluşturduğu algıyla ABD, yeni bir din ve o yeni dine mensup Müslüman icat etme çabasında görünmektedir. ABD'nin siyasal ajandasını pekiştirecek, korkuyu ve nefreti artıracak Müslüman tipolojiler oluşturulmaya başlanmıştır. Hollywood, kurgulanan tipolojiye uygun tasvirlerin yapıldığı bir sahnedir, endüstridir. Bu filmlerde sistematik bir biçimde İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılık, dört olumsuz Müslüman tipolojisi üzerinden kurgulanmıştır. Bu dört tipolojide Müslüman; inanılmaz derecede zengin, seks manyağı, barbar ve terör eylemlerinden zevk alandır (Alalawi, 2015, s. 59). Bu tipoloji çalışmasının temel hedefi, İslam'ın ve Müslümanların imajını zedeleyerek ABD'nin Ortadoğu siyasetini meşrulaştırmaktır.

Sinema insanı beyaz perdede tüm yönleriyle ortaya koyan önemli bir kitle iletişim aracıdır (Sümer, 2019, s. 7). Aynı zamanda sinema, geniş kitlelere korkuyu zerk etme hedefinde ideal bir

enstrümandır. (Buehler, 2011, s. 643). Kendisinden korkulması gereken korkunç karakterler ile özdeşleştirilen Müslüman tasavvuru, sinema üzerinden geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Bununla beraber, ABD'nin milli güvenliğine hizmet etmenin yanı sıra onun küresel gücünü pekiştirme misyonunu da taşımaktadır. ABD'nin milli güvenliğinde Hollywood, tıpkı Pentagon ve Washington gibi ABD'nin küresel egemenlik stratejisini hayata geçiren aktördür. Pentagon ve Washington ile birlikte hareket eden Hollywood, ABD politikalarına küresel çapta zemin hazırlama ve meşrulaştırma işlevi görmektedir (Valantin, 2006). Ayrıca kullanmış olduğu sembolik unsurlarla da hem Amerikan halkına temel değerleri aktarmış hem de Amerika'nın küresel hedeflerinin bir tercihten ziyade zorunluluk olduğu konusunda kamuoyunu ikna edici bir işlev üstlenmiştir. Bu çerçevede Hollywood'un kamerasından yansıyan filmler, hem dini (Sümer & Tezcan, 2022, s. 9) hem de politik bir amacın dışavurumu olarak ön plana çıkar (Scott, 2011, s. 10). Dahası, Hollywood'un, Pentagon'un ve Washington'un aynı DNA'ya sahip olduğu ve bu birlikteliğin sistemli bir biçimde devam ettirildiği söylenebilir (John Caruso, 2008, s. 3).

Türkiye'de Hollywood sineması, İslam veya İslamofobi ilişkisi hakkında yapılmış akademik nitelikli çalışmalar bulunmaktadır. Küngerü "Medeniyetler Çatışması Tezi Bağlamında Hollywood Sineması ve İslam" başlıklı doktora çalışmasında, "American Sniper (Keskin Nişancı), Body of Lies (Yalanlar Üstüne), Not Without My Daughter (Kızım Olmadan Asla), Rendition (Yargısız İnfaz), Sex and the City 2, The Kingdom (Krallık), Rules of Engagement (Vur Emri), Traitor (Hain)" filmlerini analiz etmiştir. Küngerü'ye göre, Hollywood tarafından üretilen filmlerde genel olarak Müslümanlar ötekileştirilmektedir. Batı ile İslam medeniyeti arasındaki olası çatışmanın ön plana çıktığı filmlerde ötekileştirme, düşmanlaştırma genelleştirilmektedir (Küngerü, 2019, ss. 263-278). Yılmaz "Hollywood Sinemasında Öteki Olarak Ortadoğulu Algısı" başlıklı çalışmasında, Hollywood film endüstrisinin bir hegemonya üretme aracı olduğunu, ABD'nin siyasetine hizmet ettiğini ve oryantalist ezberleri dikte ettiğini vurgulamaktadır. Hollywood sineması bir rıza üretme aracıdır. Yılmaz'a göre, ideolojik Hollywood yıllar boyunca Doğu'yu egzotik, erotik, mistik ve hayali bir bölge olarak yansıtarak bir Doğu miti oluşturmuştur. Özellikle 1990'lardan sonra çekilen sayısız filmde Müslümanlar 'düşman öteki' olarak gösterilmiştir. 11 Eylül saldırılarından sonra ise 'terörist Doğulu' imajı iyice güçlenmiştir. İslamiyet ve Müslümanlar; barbarlık, terör, şiddet ve kaos ile kodlanmıştır (Yılmaz, 2016, ss. 240-248). "Hollywood Sinemasında Öteki Sorunsalı Bağlamında Müslüman Kimliği Temsili" başlıklı çalışmasında Arvas, 11 Eylül ile beraber Hollywood'da değişim yaşandığına dikkat çekmektedir. Ona göre, "2001 yılı öncesinde barbar, egzotik ve merak uyandıran Doğu ve Doğuya ait temsiller yerini, öfke, şiddet, terör, nefret, düşman kavramlarına bırakmıştır. Müslüman, Batı değerlerine karşı en zararlı olanı temsil etmektedir. Bu değişimin arka planında, Amerikan hükümetinin uyguladığı iç ve dış politika bulunmaktadır (Arvas, 2016, ss. 214-218).

Türkmen ve Çınar'a göre, Hollywood film endüstrisi, toplum nezdinde İslamofobiyi yeniden üreterek İslam'ın ve Müslümanların tehdit olduğunu sürekli hatırlatmaktadır. Müslüman'ı bir gulyabani olarak betimleyen filmleri ile Hollywood, İslam'ı geri kalmışlığın ve şiddetin nedeni olarak sunmaktadır (Türkmen & Özçınar, 2020, ss. 1337-1338). Yel'e göre de ömrü hayatında hiçbir Müslüman ile karşılaşmamış insanlar dahi Hollywood filmlerinin etkisiyle İslam'dan korkmaya ve Müslümanlara karşı düşmanlık beslemeye başlamıştır (Yel, 2018, s. 13).

"Inside The Koran" belgeseli bağlamında İslamofobinin yayılmasını inceleyen Devran ve Tanır'a göre, 11 Eylül'den sonra "Terörist" kavramı, Müslümanları tanımlar biçimde kullanılmaya başlanmış; İslam da Batı'nın yeni düşmanı hâline getirilmiştir. Manipülasyonun etkisiyle Müslümanlara karşı işlenen nefret suçlarında büyük artışın görüldüğü ABD'de Hollywood, Pentagon ile birlikte filmler üzerinden İslam'ın imajını zedelemeye çalışmıştır (Devran & Tanır, 2019). Filmlerde genel olarak Müslümanlara veya Müslümanların eylemlerine odaklanılmış; Hollywood sinemasında var olan İslam karşıtlığı arka planda kalmıştır. Ancak 11 Eylül'den sonra ortaya çıkan Müslüman karşıtı ırkçılığın bizatihi İslam'ın kendine doğru olduğu pek vurgulanmamıştır.

Bu çalışmada, ABD'de var olan Müslüman karşıtı ırkçılık analiz edilerek Hollywood endüstrisi tarafından üretilen American Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) filmleri nitel bir yöntem olan içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmektedir.

### 1. ABD'de Müslüman Karşıtı İrkçiliğin Nedenleri

ABD'nin "Müslüman karşıtı ırkçılık" olarak tanımladığımız İslamofobi siyaseti Avrupa ile kıyaslandığında büyük ölçüde yeni olma niteliklerine sahiptir. Tarihi, ortalama yüzyıldır; Avrupa'daki gibi bin yıllık çatışma merkezli bir hafızaya sahip değildir. Bu yeni tarihe rağmen son dönemde Müslüman karşıtı ırkçılık artma eğilimindedir. Hatta ABD, İslamofobi siyasetinin bayraktarlığını, siyasal ve sosyal mimarlığını yapmaktadır.

Öncelikle ABD'de her geçen gün artan İslam/Müslüman karşıtı ırkçılığın birkaç nedeni bulunmaktadır. Nedenlerden ilki, ABD'nin İslam ve Müslüman algısıdır. Bu algıya göre İslam; despotik, baskıcı, hoşgörüden uzak, demokrasi karşıtı, kadın düşmanı, şiddete meyyal, gerici, barbar, şehvet düşkünü ve gelişmemiş bir dindir. Said'e göre, Amerikalılar İslam'ın şeytan ve sapıklık dini, dinden dönenlerin, dine sövenlerin ve karanlıkların dini olduğuna inanmaktadır (Said, 2008, s. 76). Bu yanlış algının etkisiyle İslam, modern dünyanın ötekisi olarak kurgulanmıştır. Dış politika da bu algı ile şekillenmektedir. 1990'ların başında Soğuk Savaş'ın bitmesiyle ortadan kalkan 'Kızıl Tehlike'nin yerine 'Yeşil Tehlike' olarak etiketlenen İslam yerleştirilmiştir. Amerikalıların büyük çoğunluğu, varlıkları için İslam'ı son derece önemli bir tehdit olarak görmektedir. Aslında bu tehdit söylemi, yakın zamana kadar ulusal politikada pek görünmemiştir. Ancak İkiz Kulelere yönelik saldırıdan sonra iç ve dış siyasette belirgin bir biçimde ağırlık kazanmıştır (Kambiz Ghanea Bassiri, 2013, s. 53). Bu nefret ideolojisi; cami karşıtlığı, Müslüman olduğu düşünülen kişilere yönelik saldırı, Müslüman tehdit algısının sansasyonel bir biçimde medyada işlenmesi, Müslüman toplulukların gözetim altında tutulması, seçim kampanyalarında İslam karşıtı söylemlerin geçer akçe olarak kabul görmesi, adayların eski Başkan Obama örneğinde olduğu gibi Müslüman olduğu iddiası veya adayların Müslümanlarla irtibatlı olması gibi İslam karşıtı söz ve eylemlerde ortaya çıkmıştır (Shryock, 2010, s. 2). Bu çerçevede ABD'deki Müslüman karşıtı ırkçılığın ilk ve temel nedeninin yanlış bir İslam algısı olduğunu söylemek mümkündür.

ABD'de İslamofobik bir anlayışın oluşmasında Evanjelist Hristiyanların etkisi oldukça fazladır. ABD'nin İslam anlayışını, Müslümanlara ve Ortadoğu halklarına bakışını özellikle son dönemlerde Amerikan siyasetinde varlığını güçlü bir biçimde hissettiren Evanjelist Hristiyanlar belirlemektedir. Kutsal kitaba dönmek, yönelmek anlamlarına gelen Evanjelizm, İncil öğretilerini yayma faaliyetini üstlenen ideolojik/dini bir zümredir. Evanjelizm, köken itibarıyla iyi haber, müjde, asıl gerçek anlamlarına gelen Yunanca euangelion kelimesinden türemiştir (Bedir, 2014, ss. 74-75). Kavram, günümüzde anlam değişimine uğramıştır. İçinde yaşadığımız dünyada Evanjelizm, radikal bir biçimde İncil öğretilerine bağlı olmayı temsil etmektedir. Bundan dolayı, Evanjelistler ABD'deki Hristiyan toplumunun radikal kanadını temsil etmekte ve ayrıca "Fundamentalist Hristiyanlar" veya "Amerikan Talibani" olarak da betimlenmektedirler. Hristiyan Aşırı Sağı içinde varlık gösteren ve teo-politik yanı güçlü, radikal, dışlayıcı ve Mesih merkezlidirler (Alici, 2018, s. 52). Evanjelizmin temel felsefesi; kıyametin 2000'li yıllarda kopacağı ve Hazreti İsa'nın Ortadoğu'da tekrar dünyaya geleceği, iyi ile kötünün arasında savaş çıkacağı, Mesih İsa'nın yardımıyla Evanjelistlerin savaş kazanacağı inancı oluşturmaktadır. Amerika'da 100 milyonun üzerinde Evanjelist yaşamaktadır. Yüzde beşi oldukça radikal olan Evanjelistler arasında, ABD eski Başkanı George W. Bush ve ekibi de yer almaktadır (Akmaral, 2005, ss. 17-62).

Evanjelistlere göre İslam; şiddeti meşru gören, çatışmadan beslenen ve teröre destek veren şeytani bir dindir. Bu bakış, birçok Evanjelist yazar ve kanaat önderinde görülür. Onlara göre, Tanrı Yahudilerin ve Hristiyanların ilahıdır. Müslümanlar şeytanın etkisi altındadır. Aslında yeni olmayan veya gizil bir biçimde toplumsal hafızada bulunan bu söylem, 11 Eylül'den sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Özellikle İslam'ın "Hinzır bir din", Hz. Muhammed'in terörist ve Müslümanların da

Nazilerden daha kötü insanlar olduğu dile getirilmeye başlanmıştır (Göknel, 2015, s. 22). “Tanrı’nın makineli tüfeği (Haber Merkezi, 2018) olarak tanınan Evanjelik Rahip Franklin Graham, İslam’ı şiddeti vaaz eden ‘şeytani’ bir din; Jerry Falwell de İslam dininin peygamberini terörist olarak betimlemiştir (Cooperman, 2002). Aslında bu söylemin bir benzeri, Türkiyeli okuyucunun yakından tanıdığı Bernard Lewis tarafından da işlenmektedir. Terör ile İslam arasında doğrudan bir bağ olduğunu ifade eden Lewis’e göre, “Müslümanların çoğu fundamentalist değildir. Çoğu fundamentalist de terörist değildir; ama günümüz teröristlerinin çoğu Müslümandır ve Müslüman olmaktan gurur duyar” (Lewis, 2003, s. 119). Ontolojik olarak Müslümanı terörist olarak etiketleyen Evanjelikler, 11 Eylül’den sonra söylemlerini pekiştirmeye ve Müslümanları da bir numaralı kamusal düşman statüsüne yükseltmeye başlamıştır. Artık Müslümanlar; alt kültüre sahip, pis, şehvete düşkün, güvenilmez, fanatik dindar ve şiddet yanlısıdır. Bu yeniden icat edilen stereotipi üzerinden Müslümanlar düşmanlaştırılmıştır. Yapılan kamuoyu araştırmaları da düşmanlaştırmanın toplumda ve özellikle Evanjelik dünyada maya tuttuğunu göstermektedir. Beliefnet/Ethics ve Public Policy’nin 2003 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, Evanjeliklerin yüzde 70’i İslam’ı şiddet dini olarak tanımlamaktadır (Ethics & Public Policy Center, 2003). PEW Center’in yapmış olduğu bir araştırma da benzeri bir sonuca ulaşmıştır. PEW’e göre, Evanjeliklerin yüzde 62’si İslam’ın kendi dinlerinden çok farklı bir din olduğunu ifade etmiştir (Pew Research Center, 2003).

ABD’de artarak devam eden İslamofobinin bir diğer nedeni, yanlış İslam tasavvuru ile beraber İslam’a yüklemiş oldukları anlamdır. ABD’li siyaset yapıcılar veya kanaat önderleri, İslam’ı yeniden İslamlaştırmıştır. Onlara göre, sorunların kaynağı bizatihi İslam’ın kendisi olup İslam terörizme destek vermektedir. Bu anlayış, norma veya genel ilkeye dönüşmüştür. Bu bağlamda Kıta Avrupası’ndaki İslamofobi’nin karakteri ile ABD’deki İslamofobi’nin kodları birbirinden farklıdır. Avrupa’da İslamofobi, büyük ölçüde kültürel konulara ve Müslümanların olumsuz eylemlerine (Düzce, 2022, s. 143), ABD de ise bizatihi İslam’ın kendisine odaklanmaktadır. ABD’de var olan İslamofobide sorunun kaynağı Müslümanlar değil bizatihi İslam’ın kendisidir. Bu akıl tutulmasından dolayı, İslam gerekçe gösterilerek ortaya konan eşitsizlikler, dışlama veya ötekileştirme meşrudur. CIA, Kontra-terörizm bölümü kurucularından ve aynı zamanda New York polisi Kontra-terörizm bölümü danışmanı Bruce Tefft’in 2004 yılı Kasım ayında Toronto Üniversitesi’ne verdiği “Cihat ve Küresel Terörizm” konulu paneldeki konuşması, ABD’nin İslam’a yaklaşımını ortaya koyar niteliktedir. “İslami terörizm, Kur’an’da açıklanan İslam inancına dayanmaktadır” diyen Tefft’e göre, “İslam’ın 11 Eylül ile hiçbir ilişkisi yokmuş gibi davranmak, bariz olanı kasten görmezden gelmek ve olayları sonsuza kadar yanlış yorumlamaktır.” Kur’an’ın Müslümanlara, fetihlerle büyüyen ve genişlemeci bir din olan İslam ilkelerine göre dünyanın yönetilmesi gerektiğini emrettiğini ileri süren Tefft’e göre, İslam ile totaliter bir yapı olan İslami köktencilik arasında hiçbir fark yoktur (Kirshner, 2004). İslam’a karşı bu ve benzeri olumsuz yüklemeler, İslamofobiyi toplum düzleminde makulleştirmeyi hedeflediği görülmektedir.

ABD’nin Müslüman karşıtı ırkçılığının bir diğer nedeni de yakın tarihte yaşamış olan ve Amerikalıların zihninde yer eden dramatik hadiselerdir. Bu hadiselerden bazıları; 1953 yılında İran’da Muhammed Musaddık’ın devrilmesi ve onu yerine Şah’ın iktidara getirilmesi, 1970’lerdeki OPEC petrol krizi, 1979 yılında Tahran’da yaşanan rehine sorunu ve ABD’nin Irak işgalinde verdiği askeri ve ekonomik kayıplardır. Özellikle “ABD’nin derin derin düşünmesine” (Chomsky, 1991, s. 71) neden olan 1979 yılında İran’da yaşanan devrim ve sonrasındaki rehine krizi, ABD’nin Müslüman karşıtı ırkçı siyasetinin konsolidasyonunda etkili olmuştur (Maira, 2011, ss. 109-110). Canatan’a göre, İslam karşıtlığının kışkırtılması ve Müslüman karşıtı tavrın yeniden diriltilmesi bağlamında İran Devrimi, bir kırılma noktası niteliğindedir (Hıdır, 2007, ss. 19-46). Çünkü 1974’teki OPEC krizine kadar Amerikan kültür ve medyasında İslam kelimesine pek rastlanılmazdı. İslam ülkelerinden alınan petrolün fiyatının artmasıyla birlikte kamuoyunda Müslümanlara karşı hoşnutsuzluk oluşmaya ve Müslümanların imajı değişmeye başlamıştır. Bu olaya kadar Amerikan medyasında Araplardan, İranlılardan, Pakistanlılardan veya Türklere genel olarak nötr bir biçimde bahsedilirken ithal petrolün fiyatının hızla yükselmesi ile halkın zihnindeki Müslüman imajı

dönüşmeye, sevimsiz bir hâl almaya ve Müslümanlardan olumsuz biçimde bahsedilmeye başlanmıştır (Said, 2008, s. 110). Öyle ki bu olumsuz imaj, siyasi içerikli konuşmalardan, haberlere, filmlerden görsel medyaya kadar geniş bir alanda varlık göstermeye başlamıştır.

ABD'de var olan İslamofobinin bir diğer nedeni de 11 Eylül 2001 tarihinde yaşanan saldırılardır. 9/11 olarak da formüle edilen bu kırım, El-Kaide terör örgütüne mensup on dokuz kişinin Amerikan Hava Yolları'na ait dört yolcu uçağını kaçırarak koordineli bir biçimde Dünya Ticaret Merkezi'ne saldırısıyla başlamaktadır. Saldırı sonucu, on dokuz hava korsanı ve yolcular ile birlikte 2 bin 974 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu saldırının ardından ABD, terör saldırılarını bahane ederek önce Afganistan'ı ardından da Irak'ı işgal etmiştir. Söz konusu işgaller ve işgallere yönelik tepkiler, Batı'da yaşayan Müslümanlara karşı nefret suçlarında artışa yol açmıştır. Müslüman karşıtı ırkçılık neredeyse bir salgına dönüşmüştür. Bu tarihten itibaren, İslam'ın şiddete dayalı bir ideoloji olduğu ve Batının değerleri ile hiçbir ortak yanının bulunmadığı yüksek sesle ifade edilmeye başlanmış (Sayeed, 2013, s. 255), "Küresel teröre karşı savaş" söylemi meşrulaşmış, Müslümanlara yönelik dışlama, ötekileştirme, eşitsizlik ve nefret içeren ırkçı eylemler teşvik edilmiştir (Abbas, 2019, s. 39). Öyle ki televizyon ekranlarından devlet bürolarına, okullardan internet sayfalarına kadar tüm platformlarda İslam inancının şiddet içeren militan ve baskıcı bir ideoloji olduğu söylemi yayılmaya başlamıştır. Müslümanlara bir ders vermek için Hiroşima ve Nagazaki'ye yapılanların bir benzerinin yapılması, Mekke ve Medine'ye atom bombası atılması dahi teklif edilmiştir. Wired dergisinde yer alan "ABD Askeri Öğretim Görevlileri: İslam'a Karşı 'Toplam Savaş' için 'Hiroşima' Taktiklerini Kullanın" başlıklı haber, bu teklif hakkındadır. ABD ordusunda bulunan üst düzey subaylara İslam hakkında ders veren eğitmenlerin ABD'yi İslami tehditten korumak için yaptıkları teklif, "topyekûn bir savaş"tır. Yarbay Matthew A. Dooley yaptığı konuşmada, "İslam değişmeli, yoksa onun kendi kendini yok etmesini kolaylaştıracağız" diyerek telifin çerçevesini ortaya koymuştur. Savaş zamanlarında sivilleri koruyan uluslararası yasaların geçerli olmadığını savunan Dooley'e göre, "Dresden, Tokyo, Hiroşima, Nagazaki'nin tarihi emsalleri" İslam'ın en kutsal şehirlerine uygulanmalıdır. Ona göre tarihi emsaller, "Mekke ve Medine'nin yıkımını" gerçekleştirme imkanını açmaktadır (Shachtman & Ackerman, 2012).

Sonuç olarak ABD'de gizil olarak var olan İslamofobi, 11 Eylül tarihinden itibaren bir üste evreye geçerek ABD'nin siyasal ajandası için meşru gerekçeye dönüşmüştür. Ortadoğu'yu işgal etmekten, İslam'ın kutsal şehirlerini işgale kadar geniş bir siyasal gündemin ve fırsatların meşrulaştırıcı gücü, 11 Eylül saldırıları ile olmuştur. Böylece hem adaletsizlik, eşitsizlik ve dışlanma içeren Müslüman karşıtı ırkçılık açık bir biçimde meşrulaşmış (Buehler, 2011, s. 643) hem de İslam dinine mensup Müslüman imgesi düşmandan teröriste evrilmiştir (Türkmen & Özçinar, 2020, s. 1327). Böylece ABD hükümetinin hegemonya veya sömürü politikaları için toplumsal rıza oluşmaya başlamıştır (Cainkar, 2019, s. 248).

## 2. ABD'deki Müslüman Karşıtı İrkçiliğin Parametreleri

ABD'nin İslam karşıtlığının belli başlı temel parametreleri bulunmaktadır. ABD'deki İslamofobinin vurgulanması gereken ilk özelliği, onun ırkçılık benzeri bir nefret ideolojisi olduğudur. Allen'e göre, tıpkı Kıta Avrupası'nda olduğu gibi Müslümanlar ve İslam hakkında olumsuz anlamları ve ön yargıları devam ettiren İslam karşıtı söylemin ırkçılıktan pek bir farkı yoktur (Allen, 2010). Müslümanlar, tıpkı siyahlar gibi toplumdaki dışlanmakta, eşitsizliğe ve şiddete maruz kalmaktadır. Son dönemde ABD'de artan Müslüman karşıtı ırkçı saldırıların, sosyal ve siyasal alanda yaşanan eşitsizliklerin temel nedeni budur.

Bir diğer özelliği, ABD'de Müslüman karşıtı ırkçılığın, yapısal ve sistemik olması, sürekli yeniden üretilmesidir (Mir & Sarroub, 2019, s. 307). ABD, petrol krizi veya Tahran'daki büyükelçilik baskınından 11 Eylül 2001 tarihindeki varlığını tehdit eden bir saldırıya kadar geniş bir İslamofobik hafızaya sahiptir. Buna rağmen Richardson'a göre Müslüman karşıtı ırkçılık, İslam'ın veya Müslümanların doğasından veya yapıp ettiklerinden değil; bizatihi Batı'nın kendisinden ve kendi

doğasından kaynaklanmaktadır (Richardson, t.y., s. 7). Sinema üzerinden üretilen İslamofobik edebiyat Batı'nın İslam karşıtı doğasından kaynaklanmaktadır. Moghahed da Richardson'ı desteklemektedir: ABD'nin Müslüman karşıtı ırkçılığı, uluslararası çatışmalardan ve hatta ABD topraklarındaki terörist eylemlerden neredeyse tamamen bağımsızdır. Sıkı bir şekilde rıza oluşturma amacına matuf olan Müslüman karşıtı ırkçı söylem, Beyaz Amerikalıların ideolojik olarak üstünlüğünün alt yapısını hazırlama ve Ortadoğu'yu siyasal ve kültürel olarak işgal etme amacı taşımaktadır (Cainkar, 2019, s. 240). Hammer'in de belirttiği gibi Müslüman karşıtı ırkçılık, emperyalist bir ideoloji, siyasi çıkar, milliyetçi, ırksal ve dini güvensizliklerin sömürülmesinin kesiştiği noktada yeniden üretilen ideolojik bir yapı olup emperyalist bir amaca hizmet etmektedir (Mir & Sarroub, 2019, s. 307). Bundan dolayı bir kısım Müslümanın yapıp ettikleri ile arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu söylemek zor görünmektedir.

ABD'de var olan İslam ve Müslüman karşıtı ırkçı söylemin bir diğer özelliği, sinema aracılığıyla siyasal ajanda doğrultusunda sürekli ve yeniden üretilmesidir. ABD'de Müslüman karşıtı ırkçılık, kendini kültürel, siyasal ve sosyal politikalar aracılığıyla dışa vurmakta; toplum, sinema filmleri, diziler, haberler veya basılı yayınlar aracılığıyla sistemli bir biçimde enformatik bombardımana maruz bırakılmaktadır (Love, 2017, s. 83). 23 Nisan 2004'te, Bostonlu bir radyo spikerinin tüm Müslümanların öldürülmesi çağrısında bulunması, 11 Eylül 2001'den bu yana Evanjeliklerin Müslümanlarla birlikte yaşama fikrine saldıran bildirimleri veya camilerin taşlanması gibi vandalizm örnekleri bu sistematik bombardımanın bir sonucudur (Cesari, 2004, s. 5).

Ayrıca İslamofobi siyaseti, öteki olarak konumlandığı Müslümanı korku nesnesine dönüştürmüştür. Terörizm ile ilişkilendirilerek korku nesnesine dönüştürülen Müslüman imgesi kitle iletişim araçları üzerinden genel algıya dönüştürülmüştür. İyi ve kötü olmak üzere Müslümanlar iki çeşittir. Kötü Müslümanlar, terörden sorumludur. Ancak iyi olduklarını ispatlamadıkları müddetçe tüm Müslümanlar da kötüdür (Mamdani, 2005, ss. 23-25). Bu Müslüman tasavvurunun oluşmasında Bernard Lewis, Daniel Pipes veya Martin Kramer gibi yazarlar oldukça etkili olmuştur. Özellikle 11 Eylül olayından sonra Bush yönetiminin ustalıkla kullanmış olduğu bu korku politikası, bu tehdit anlayışının ve siyasetinin uzantısıdır. Bassari'nin ifadesiyle, "ABD tarihinde bağnazlık ve önyargı, ırksal ve dini çeşitliliği kontrol etme ve ulusal birliği inşa etme aracı olarak merkezi bir rol oynamıştır. Kriz zamanlarında dindar gruplara istenmeyen değerler atfederek ulusal birliği inşa etmek, Amerika demokrasisinde genellikle krizin siyasi ve ekonomik kaynaklarını devletin yararına gizleyen bir yönetim modeli olmuştur" (Kambiz Ghanea Bassiri, 2013, s. 70).

ABD'deki Müslüman karşıtı ırkçı söylemin önemli bir fonksiyonu da iç siyaseti konsolide eden bir gayeye matuf olmasıdır. Siyasi olarak motive olmuş Müslüman karşıtı ırkçı söylem, iyi planlanmış büyük bir hedefin çıktısı olarak seçim kampanyalarında kullanılmaktadır (Nimer, 2011, ss. 82-83). Bundan dolayı seçim süreçlerinde İslam'ı itibarsızlaştırmaya veya Müslümanları ötekileştirmeye dönük söylem ve eylemler artmakta; adaylar İslamofobi siyasetini desteklediklerini gösterme yarışına girmektedir. Donald Trump'ın "Müslümanların ABD'ye girişi tamamen yasaklansın" veya "İslam bizden nefret ediyor. Müslümanlar konusunda tetikte durmalıyız ve çok dikkatli olmalıyız. ABD'den nefret eden insanları bu ülkeye alamayız"; Ted Cruz'un Suriyeli Müslüman mültecilerin kabul edilmemesini istemesi; Jeb Bush'un, mültecilere din testi yapılmasını ve onların Hıristiyan olduklarını ispatlaması gerektiği gibi sözler bu yarışın dışavurumudur. Yine Ben Carson'un İslam'ın ABD Anayasası ile uyuşmadığını söylemesi, Marco Rubio'nun Barack Obama'nın cami ziyaretini eleştirmesi ve Barack Obama'nın Müslüman bir Arap olduğunu iddia etmesi de aynı gayeye matuftur (Timoçin, 2016). Bu yarış Barack Obama ve Donald Trump döneminde de hızla devam etmiştir. Obama, büyük ölçüde Bush dönemi politikalarını sürdürmüş; camiler, istihbaratın birincil hedefi olmuş, Müslümanlar takibata uğramış ve özellikle başörtülü kadınlar sözlü veya fiili saldırılara maruz kalmıştır (Curtis, 2013, s. 101). Trump döneminde ise söylem ve eylemler biraz daha sertleşmiş; İslamofobi kurumsal bir hâl almış ve Müslümanlardan

korkmak, İslam'dan nefret etmek ulusal çıkar meselesi olarak pazarlanmaya başlanmıştır (Cainkar, 2019, s. 241). Süreç, günümüze kadar etkisini bu çerçevede sürdürmektedir.

### 3. Araştırmanın Metodolojisi

Sosyoloji, toplum içinde yaşayan insan eylemlerini geniş ve bütüncül bir perspektifle görme, anlama ve yorumlama disiplini (Bauman, 2010, s. 17). Ortaya çıktığı andan itibaren görünenin ardındaki gizli gerçeğe ulaşmaya çalışan sosyoloji, herhangi bir fenomeni incelerken belli başlı bir takım yöntem ve tekniklere bağlı kalmaktadır. Yöntem, bilimsel bir topluluk tarafından kullanılan fikirler, kurallar, teknikler ve yaklaşımların tamamını ihtiva eden bir yol haritası gibidir (Neuman, 2014, s. 14). Bilimsel bir araştırma da belli bir yöntem ve teknik çerçevesinde düşünme ve sonuçlara ulaşma teşebbüsüdür.

Bu çalışmada kullanılan teknik, herhangi bir iletişimsel olayın incelenmesine ve görsel iletişim öğelerinin yorumlanmasına olanak tanıyan içerik analizidir. Seçilen filmler, içerik analizi tekniğine tabi tutularak yorumlanmıştır. İlk olarak Bernard Berelson tarafından ortaya konan bu teknik (Aziz, 1994, s. 121), belirgin olmayan içerikler hakkında çıkarım yaparak sosyal gerçekliği araştırmayı ve ifşa etmeyi hedeflemektedir (Gökçe, 2001, s. 25). Böylece görünenin ardındaki gizli sosyal gerçeği ve mesajı keşfedilebilmek mümkün hâle gelmektedir. Bu bağlamda içerik analizi tekniği ile metinlerin içerdiği ve ilettiği mesajların, imajların, temsillerin ve bunların kapsamlı toplumsal anlam ve önemleri hakkında sistematik ve objektif verilere ulaşılabilir (Taylan, 2011, s. 66). Bu çerçevede kitle iletişim araçlarında yayınlanan filmler veya propaganda niteliği taşıyan konuşmalar, daha anlaşılır hâle gelmektedir.

Bu çalışmanın örneğini, Amerikan Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) filmleri oluşturmaktadır. Bu iki film, ABD'de var olan Müslüman karşıtı ırkçılığın boyutlarını gözler önüne serer niteliktedir. Çalışmanın ilk aşamasında, filmler seçilmiş, izlenmiş ve İslamofobik sahneler betimlenmiştir. Ardından içerik analizi tekniği ile görüntü ve sahneler yorumlanmış, görüntünün ardındaki mesaj ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

### 4. Hollywood Filmlerinde Müslüman Karşıtı İrkçilik

#### 4.1. American Assassin (Suikastçı) Filminin Analiz ve Yorumu

Suikastçı, Michael Cuesta'nın yönetmenliğini yaptığı ve Dylan O'Brien, Michael Keaton, Sanaa Lathan, Shiva Negar ve Taylor Kitsch gibi önemli oyuncuların yer aldığı 2017 yılı yapımlı bir aksiyon-gerilim filmidir. Senaristleri Stephen Schiff, Michael Finch, Edward Zwick ve Marshall Herskovitz'dir. Vince Flynn'in aynı isimli romanından uyarlanan film, temel olarak intikam ve vatanseverlik düşüncesini sorgulamaktadır. Film, İbiza plajında Mitch Rapp'in (Dylan O'Brien) cep telefonu kamerasıyla sevgilisi Katrina'ya evlenme teklif ettiği görüntüler ile başlamaktadır. Evlilik teklifine şahit olanların da iki sevgilinin mutluluğuna eşlik ettiği anlarda, cihatçılar tarafından gerçekleştirilen bir terör saldırısı meydana gelir. 14 yaşında ailesini Tunus'ta trafik kazasında kaybeden Rapp, 23 yaşında da sevgilisini bu terör saldırısında kaybeder. Rapp, sevgilisini öldüren teröristlerden intikam almayı saplantı hâline getirmiştir, intikam arzusu ile yanıp tutuşmaktadır. Dövüş sporlarını ve nişancılığı öğrenir. İnternet ortamında sık sık İslam ve cihat ile ilgili okumalar yapar, cihatçı gruplarla yazışır. Sonunda kız arkadaşının ölümünden sorumlu olan terörist Adnan Al-Mansur ile tanışır. Güvenlik testini geçmek için sorgulanır. Sorgu sürecinden sonra terör hücrelerine sızmayı başaran ve Adnan Al-Mansur ile karşılaşan Rapp, intikamını almak üzere CIA yöneticisi Irene Kennedy'nin (Sanaa Lathan) ekibi hücreye baskın düzenler ve tüm Müslüman teröristleri öldürür. Rapp, intikamını bizzat kendi alamadığı için kısa süreli de olsa bir kriz yaşar. Uzun sorgulamalardan sonra özel bir anti-terör timine dahil edilir ve burada Soğuk savaş gazisi ajan Stan Hurley (Michael Keaton) tarafından eğitilir. Rapp, sıkı bir eğitimden geçer ve disipline edilir. Filmin bundan sonrası, Ortadoğu merkezli terör saldırılarını önlemek için sıkı bir mücadeleye



girişen Rapp ve Hurley hakkındadır. Eğitim sürecinin sonuna doğru, anti-terör ekibine Rus Nükleer tesisinden nükleer bir malzemenin kaybolduğu ve İranlı muhafazakârlara geçtiği yönünde istihbarat gelir. Rapp ve Hurley'in ekibi İstanbul, Romanya ve Roma hattında Ortadoğu merkezli terör saldırısını önlemeye çalışır. Olaylar birbirini takip eder. Cihatçı grubun nükleer malzemeyi silaha dönüştürmek için bir tetikleyiciye ve onu yapabilecek nükleer bir fizikçiye ihtiyacı vardır. Anti-terör ekibinin silah alıcısına engel olmak için durağı önce İstanbul olur. Ancak İstanbul'da fark edilirler ve tetikleyici aygıtı engelleme girişimi başarısızlığa uğrar. Sonrasında tetikleyicinin yapımını ve saldırıyı engellemek için önce Romanya'ya sonra da Roma'ya gider. Finalde bomba denizin ortasında patlatılır. Ekip (CIA), zorlu bir mücadelenin sonrasında ABD'yi büyük bir nükleer felaketten korumuştur.

Öncelikle filmde Müslüman karşıtı ırkçı birçok öge veya tasvir bulunmaktadır. Filmdeki Müslüman karakterlerin tamamı sakallı, cihatçı yapılarla bağlantılı, terörist, karanlık, şehvet düşkün ve ABD'den nefret eden kimselerdir. Rapp'in, Libya'da intikam almak için içlerine sızmış olduğu terör hücreesindeki Müslümanların tamamı sakallıdır ve hepsinin ellerinde kalaşnikof tüfeği vardır. Bütün teröristler, Müslüman ve barbardır. Film boyunca Müslüman olarak tasvir edilen karakterlerin tamamı terör ile bağlantılı olup içlerinde ABD'ye karşı büyük bir nefret taşımaktadır.

Filmdeki bir diğer Müslüman karşıtı ırkçı yaklaşım Rapp'in güvenlik testi mahiyetindeki sorgulama esnasında İslam hakkındaki sorularıdır. Sorularda İslam'a negatif bir anlam yüklediği görülmektedir. Filmin ana sorunsallarından birisi, intikam ile vatanseverlik düşüncesini karşılaştırmaktır. Plajda sevgilisini terör saldırısında kaybeden Rapp'in başlangıçtaki temel amacı, sevgilisini öldüren terör hücrelerine köstebek gibi sızarak intikam almaktır. Bunun için internette İslam ve cihat hakkında araştırmalar yapar, cihatçı blogları takip eder ve onlarla yazışır. Sonunda saplantı hâline getirmiş olduğu "Müslüman terörist" Al-Mansur ile Libya'da yüz yüze görüşme daveti alır. Libya'ya giden Rapp, Al-Mansur ile yüz yüze gelmeden önce cihatçı hücrede sorgulanır. Sorular, güvenlik testi mahiyetinde Hz. Peygamber hakkındadır. Önce Al-Adnani, "Peygamberimizin kız kardeşinin adı nedir?" diye sorar. Rapp, "Huzafe Binti Haris" cevabını verir. Al-Adnani verilen cevabın "Yanlış" olduğunu belirtir. Tam o anda Rapp "İkisi de Halime es-Sadiye annemizden süt emdikleri için peygamberimize süt kardeş olma şerefine ermişlerdir" diyerek güvenlik testini geçer. Bu ifadeler, İslam ile terör arasında doğrudan bağ kurmayı hedeflemektedir. Mesaj; teröre destek veren sadece Müslümanlar değildir, İslam dini de terörü destekler. Terör sadece Müslüman ile ilgili bir olgu değildir, İslam da terörden sorumludur. ABD'nin Müslüman karşıtı ırkçılığında var olan 'terörizmin kökeni İslam'dır' algısı burada güçlü bir biçimde kendini hissettirmektedir.

Filmdeki bir diğer Müslüman karşıtı ırkçı tema, Ortadoğu ile terör arasında kurulan bağlantıdır. Filmde Ortadoğu ülkeleri terörizm ile etiketlenmiştir. Terörün kaynağı, Ortadoğu'dur; İran'dır, Libya'dır, İstanbul'dur, Halep'tir, Afganistan'dır. Libya, terörizmin yuvasıdır. Halep, işkencenin merkezidir. Bundan dolayı olsa gerek, nükleer silah temin etmeye çalışan teröristler silah satışını İstanbul'da yapmaya çalışır. Film boyunca izleyicinin bilinçaltına 'terörün vatani Ortadoğu'dur' algısı güçlü bir biçimde verilir.

Hollywood'un Müslümanı terörist ile özdeşleştiren ırkçı yaklaşımından Türkiye de nasibini almaktadır. Gece Yarısı Ekspresi filmiyle 1970'lerde oluşturulmaya başlanan negatif Türk imgesi (Özkır, 2022, ss. 37-44) aynı dışlayıcı yaklaşımla işlenmeye devam etmektedir. Terörün güzergâhlarından birisi İstanbul'dur. Filmde İstanbul oldukça abartılı ve bir o kadar da sığ gösterilir. Hafif koyu, puslu, kaotik, dumanlı, huzursuz ve tekinsiz bir Ortadoğu şehri. "Patlamaya hazır"dir. İstanbullular nargile içen, sakallı ve sünepe tiplerdir. Nargile içen sakallı Müslüman Türk erkeğin gündemi de kadın ve evlilik. Filmde teröristlere silah satan adamlar, Türkiye Cumhuriyeti üniforması giyen jandarma tarafından korunmaktadır. CIA bağlantılı ekip, akşamüzeri İstanbul Havalimanına iner, minarelerden ezan okunmaktadır. Silah satıcısı, Hamdi Şerif isimli zengin bir Türk'tür. Görünürde müteahhitlik yapan ancak bir silah tüccarı olan Şerif; sakallıdır ve

“Teröristlerin Noel babası”dır. Şehvetine düşkün olan Şerif’in metresi de vardır. Şerif’in nükleer tetikleyiciyi satan kişi ile buluşması, Kısakürek lokantasındadır. Lokantada Türkçe bir şarkı çalmaktadır. Filmde, Türkiye’ye ve Türk bayrağına da vurgu vardır. Rapp, lokantaya doğru yürürken kameralara Türk bayrağı yansıtılır. Lokanta’nın duvarında ise Atatürk tablosu göze çarpmaktadır. Bayrak ve Atatürk tablosu üzerinden Türkiye, teröre destek veren ülke olarak kodlanır. Şerif, Kısakürek lokantasında satıcı ile buluşur. Ancak ekip deşifre olur.

Filmde geçen Müslüman karşıtı ırkçı bir diğer tema da İran ve Yahudilerle ilgilidir. Filmde Müslümanlar namaz kılan, Yahudileri öldürmek ve İsrail ile nükleer bir savaşa girmek isteyen azıllı katiller olarak gösterilir. Öncelikle son döneme kadar ABD’nin Ortadoğu merkezli dış politikasında İran’ın belli bir ağırlığı olmuştur. Bundan dolayı tarihsel hafızanın etkisiyle ABD-İran ilişkisi hep gerilimli bir görüntü vermektedir. Özellikle nükleer silah tartışmaları üzerinden ABD ile İran sürekli karşı karşıya gelmek durumunda kalmıştır. Filmin son bölümünde İran ile terör örtüşürülmüştür. Filme göre, İran’ın nükleer silah çabasının arkasında İran Savunma Bakanı Behruz ve Genelkurmay Başkanı Rüstem bulunmaktadır. Onlar, “İsrail ile nükleer savaşa girmek istemektedir.” Çünkü onlar, İran’ın ABD ile yapmış olduğu nükleer anlaşmadan rahatsızdır. Bakan Behruz, nükleer silahı yapacak olan Amerikalı paralı asker ile buluşur. Paralı asker, bakan ile konuşurken “İstediyim kadar Yahudi öldürebilirsin” der. Bu ifadeden sonra İranlı Bakan paralı askere doğru eğilir ve “Namazlarını kıyıyor musun kardeşim” sorusunu yöneltir. “Paramı alıp görevimi tamamladığım zaman ibadetimi yapmış olurum kardeşim” diyerek soruya cevap verir paralı asker.

Film, İran ile ilgili bir görsel mesaj ile son bulur. Amerika’yı nükleer kıyametten korumaya çalışırken yaralanan Harley hastanedeyken, televizyonda bir haber yayınlanır. Haberde, “Tahran’daki muhalif kanattan General Rüstem, geçen hafta meydana gelen nükleer patlamadan CIA içindeki bir grup suikastçı ekibinin sorumlu olduğuna dair delili olduğunu iddia etti. İran cumhurbaşkanlığını iki hafta kala General Rüstem’e olan destek artmaya devam ediyor. Yetkililer General Rüstem’in bir sonraki cumhurbaşkanı olacağı konusunda hem fikir” anonsu duyulur. Harley, “İsrail’e savaş açmasına gerek bile kalmadı” der ve ekler; “Başımıza daha çok iş açar, görürsün” ... “Nükleer Programı başlatmak için Rüstem tüm desteği arkasına aldı.” Televizyon ekranında General Rüstem’in “İran sessiz kalmayacak. ABD’yi haritadan sileceğiz” ifadeleri duyulur. General Rüstem konuşmasını yapar ve Rapp’in de içinde bulunduğu asansöre biner. Bu görüntü ile film sonlanır. Özellikle İran ile ilgili son fragmanlarda, İran-ABD ilişkisindeki gerilimin yanı sıra tüm Müslümanların Yahudileri öldürmek ve İsrail’i yok etmek isteyen azıllı katiller olduğu vurgusu işlenir.

#### 4.2. Unlocked (Gizli Kod) Filminin Analiz ve Yorumu

Müslüman karşıtı ırkçı bir diğer film ise Gizli Kod’dur. Senaryosu Peter O’Brien tarafından yazılan, yönetmenliğini Michael Apted’in yaptığı aksiyon filminde Noomi Rapace, Orlando Bloom, Michael Douglas, John Malkovich ve Toni Collette gibi başarılı oyuncular rol alır. CIA sorgulama memuru Alice Racine (Noomi Rapace), 2012 yılında Cezayirli bir Müslüman’ın yapmış olduğu terör saldırısının ardından Londra’daki bir toplum merkezinde gizli göreve başlar. Çalıştığı bölge radikal İslamcı grupların faaliyet gösterdiği bölgedir. Racine, Londra’da büyük bir biyolojik terör saldırısı gerçekleşeceği bilgisine ulaşır. CIA ve MI5, radikal görüşleriyle tanınan İmam Yezid Halil’in, ABD doğumlu Müslüman mühtedi David Mercer (Michael Epp) ile iş birliği içinde olduğunun ve İngiliz topraklarındaki bir Amerikan hedefine biyolojik bir saldırı planladığını öğrenir. CIA’nın Londra İstasyonu’nda memur olan Frank Sutter, Racine’e Avrupa Bölümü Şefi Bob Hunter’dan Halil’in yakalanan kuryesi Latif’i sorgulamasını ister. Aslında Racine, yine CIA’nın eski çalışanları tarafından yapılan bir komplonun içerisinde. CIA’nın Paris Bölüm şefi ve Racine’in akıl hocası olan Erich Lasch’ın da içinde olduğu komplonun temel hedefi, bir Amerikan futbol maçı sırasında biyolojik saldırının gerçekleşmesinin sağlanması ve böylece ABD hükümetinin biyolojik savaş tehdidini ciddiye almasıdır. Biyolojik saldırı da Radikal İslamcı grupların marifetiyle gerçekleştirilecektir.

Racine, önce Lasch'ı öldürerek biyolojik saldırının gerçekleşmesine engel olur ve ardından da mühtedi Mercer'i Suriye'ye Prag üzerinden kaçmak isterken öldürür. Böylece CIA, ABD'yi biyolojik terör tehdidinden kurtarır.

Film temel olarak, ABD hükümetlerinin biyolojik savaş tehdidi konusunda dikkatini çekmeyi hedeflemektedir. Ancak bu dikkat çekme süreci, Müslüman karşıtı ırkçı söylem ve görüntüler üzerinden işlenir. Filmdeki Müslüman karşıtı ırkçılığın göstergeleri; cami, minare, sakallı Müslümanlar, imam, ihtida edenler veya cihatçı hücreler gibi İslam'a ve Müslümanlara atıf yapan temalardır. Film; Müslümanları, ihtida edenleri ve İmamları terör ile özdeşleştirmekte, teröristlik ile damgalamaktadır.

Öncelikle filmde gösterilen ve İmam Halil ile gönül bağı olan Müslüman erkeklerin neredeyse tamamı uzun sakallı, cihadı destekleyen, ABD'den nefret eden ve terörizme hizmet eden kimselerdir. Dahası Müslümanların tamamı birbiriyle bağlantısız ancak kurye vasıtasıyla mesajların iletiildiği bir terör hücresine mensuptur. Müslümanların temel motivasyonu, ABD veya Batı nefretidir. Son dönemde ABD hakkında görüşleri değişmeye başlayan İmam Halil bile ABD'den nefret etmektedir. İngilizce bilmeyen sakallı erkekler de kadını ve evliliği sadece çocuk için araç olarak görmektedir. Kadının fonksiyonu çocuk doğurmaktır. Daha filmin ilk sahnesinde toplum merkezinde çalışan Racine'in yanına gelen ve tercüman vasıtası ile tanıştıkları sakallı Müslüman erkek, kadını çocuk doğurması gereken bir varlık olarak gördüğünü anlatır. İşten kovulan sakallı biri kovulma nedeni olarak patronuna, onun karısı hakkındaki yorumunun neden olduğunu anlatırken kullandığı ifadeler İslam karşıtlığını ayan beyan gösterir: "*Karısı benden korkuyor. Kalçalı bir tipi olduğunu söylüyorum. Bol çocuk doğurmak için iyi.*" Sahnenin mesajı; sakallı Müslüman, kendinden korkulacak biridir. Müslümana göre kadının fonksiyonu sadece çocuk yapmaktır. Müslüman kadınlar, görevi çocuk doğurmak olan ikincil varlıklardır.

Filmin temel iddialarından birisi, Müslümanların terörizm ile bağlantılı insanlar oldukları yönündedir. Müslümanları terör ile bağlantılı gösteren birçok sahneye yer verilir. İlk sahnelerden biri, İmam Halil'in kuryesinin yakalanmasıdır. Cihatçı grupların ruhani lideri konumunda olan İmam Halil'in birbirinden bağımsız cihatçı gruplara görüşlerini ulaştırdığı kuryesinin Latif Hajjam olduğu öğrenilmiştir. Geleneksel bir biçimde yemek yerken "*Esselamü Aleykum*" diyerek İmam ile tanışan Latif yakalanmış ve sorgulanmaktadır. Sorgu esnasında kendisine sıklıkla İmam Halil ve onun verdiği fetva/ mesaj hakkında sorular sorulmaktadır. Latif, ilginç bir profile sahiptir; İngiltere doğumlu olan ve annesini erken yaşta kaybetmiş olan Latif, babası tarafından da terk edilmiştir. Daha sonra İmam Halil ile ilişkisi olan Tanrı'nın Hizmetkarları isimli yardım kuruluşunda çalışmaya başlamıştır. Sorgu esnasında, bu kuruluşa Tanrının onu çağırdığını söyler. Yardım kuruluşunda saf bir Müslüman yaşantısı bulduğunu söyler. Bu süreçte Latif İmam'ın kuryesi olur. Sorgu esnasında ve sonrasında pornografik düzeyde Müslüman karşıtı ırkçı söylem ve görüntülere yer verilir. Radikal İslamcı Müslümanlar tarafından öldürülen askerlerin tabutları, bombalanmış gemi ve son olarak öfkeli Müslümanların yumruklarını sığıttığı mitinglerde konuşma yapan İmam Halil'in fotoğrafları ekranlara yansımaktadır. Latif, her Cuma arkadaşları ile beraber camiye gittiğini, İslam'ın ve İmam Halil'in terör ile bağlantısının olmadığını söylemektedir. O anlarda Racine, Latif'e ABD'li ölen askerlerin tabutlarını göstererek "*Demek ki Müslüman saf yaşantısı böyle bir şey*" der. Müslüman karşıtı ırkçı temaların yoğun olduğu bu sahnelerin mesajı; İmamları terör ile etiketlemek, uzun sakallı Müslümanı modernite karşıtı göstermek, Latif'in kimliği üzerinden genç Müslümanların irrasyonel bir akla sahip olduğunu betimlemektir. Hatta Latif'i sorgulayan Racine, İmam'ın Birleşik Krallık'ta bulunan ABD'li hedeflere saldırı talimatı verdiğini söyleyerek imamları terör şüphelisi hâline getirmektedir.

Bir diğer Müslüman karşıtı ırkçı tema, din değiştirenlerle ilişkindir. Avrupa ve ABD'de din değiştirenlerin olduğu ve önemli bir kısmının radikal dini gruplara mensup olduğu bilinmektedir. Filmde de İslam'a dönüş yapan David Mercer, cihatçı bir vakıf kurmuş; dünyanın değişik yerlerindeki cihatçı grupları organize etmekte, destek vermektedir. ABD'den nefret eden ve

Suriye'deki teröre destek veren Mercer, Birleşik Krallık'taki ABD hedeflerine biyolojik bir saldırı hedeflemektedir. Ölümünden sorumlu olduğu gösterilen Mercer, ruhani lideri İmam Halil'den fetva almaya çalışmaktadır. Filmin ileriki sahnelerinde komploya kurban giden Mercer, yanlış mesajı alır. Mesaj, yine İslami literatüre atıf yapmaktadır. İmam Halil'in kuryesi zannettiği bir Ajan ile konuşan Mercer; *"Biz hazırız. İmam Halil'in sözünü bekliyoruz"* der. Ajan, biyolojik savaşı başlatabilmek ve ABD'nin öfkelerini Müslüman dünyaya yaymak için içeriği değiştirilmiş mesajı iletir; *"Mesajı iletmekten onur duyarım. Belki biz birkaç mücahidiz ama cesaretimizle imkansızları ezip geçeceğiz. Tereddüt etme. Bitir."* Film hem cihat kavramını tahrif eder hem İslam dinindeki fetva kurumunu cihatla sınırlar ve hem de İslami literatürde yer alan mücahit gibi bazı kavramlarla İslamofobik endüstriyi güçlendirmeye çalışır.

Filmde Müslüman karşıtı ırkçı endüstriye ait olan bir diğer tema da Müslümanların ABD'ye olan sapkın nefreti üzerinedir. İmam Halil'in kuryesini sorguladıktan sonra tuzağa düşürüldüğünü ve kimseye güvenmemesi gerektiğini anlayan Racine, radikal İslamcı görüşleriyle tanınan ve Faslı bir Müslüman'a ait olan lokantada "teröristlerin lideri" İmam Halil'i ziyaret etmeye karar verir. Lokantaya gider, İmam'ı ziyaret eder ve onunla konuşmaya başlar. Racine konuşmasına *"Kuryeniz ele geçirildi"* diyerek başlar. İmam perdenin arkasından çıkar ve *"Sen Kimsin?"* diyerek Racine sorar. O da adının Alice ve CIA'den olduğunu söyler. İmam, *"Bu kurye benimki olmayabilir"* der. Racine ise iddialıdır; *"Latif Al-Hajjam. David Mercer'e gönderdiğin talimatları taşıyor. Sutter adında bir Amerikalı tanıyor musun?"* İmam'ın cevabı olumsuzdur. Racine: *"Latif'i kaçırdı. Mercer'in güvenini kazanmak adına gerekli bilgiyi edinmek için beni kandırdı. Ali'den bir fetva"* diyerek iddiasını sürdürür. İmam, *"Settar demiştin değil mi?"* diye sorar. Racine başını sallar. İmam konuşmaya devam eder; *"Mercer'e gönderdiğim talimatları ele geçirmek mi istedi?"* Racine'in cevabı, *"Hayır"*dır. *"Sadece protokolü istedi."* İmam ve Racine bir şeylerin ters gitmeye başladığını fark etmeye başlar. İmam *"Kendi kuryesi mi var?"* diye sorar. Racine: *"Öyle görünüyor. Evet. Senin mesajın neydi?"* diye sorar. İmam mesajını söylemeye başlar: *"Değerli Müslüman Kardeşlerim. Yol göstermesi için fetvaya bak. Ali'nin ilmiyle dileğim gayet açıktır"* der ve sorar: *"Fetvayı hatırlıyorsun değil mi?"* Racine: *"Kişinin sabrı yoksa inancı da yoktur."* (Bu arada filmin ileriki sahnelerinde bu sözün İbn-i Teymiye'ye ait olduğunu da göreceğiz.) Racine, şaşırılmış durumdadır. Terör eylemlerinden sorumlu tuttukları imam ne yapmaya çalışmaktadır? İmam'a sorar, *"Bu geri çekilin emri mi?"* İmam tereddütsüzce başını sallar. Racine ısrarla sorar, *"Saldırı emri vermedin mi?"* İmam'ın cevabı, *"Şaşırdın mı?"* şeklinde olur. Racine, itirazını devam ettirir. Çünkü onun dünyasında imam, saplantı düzeyinde ABD'den nefret eden ve dizginlenemeyen biridir. *"Sen dizginleyen biri değilsin."* İmam'ın cevabı, *"Amerika da öyle"* biçimindedir. Racine'in cevabı ise ABD'nin saldırganlığını meşrulaştırır mahiyettedir; *"Tehdit edilmediği sürece."* İmam kendi pozisyonunu şu cümlelerle anlatır: *"Yani o duyguyu biliyorsun. Al sana bir varsayım. Diyelim ki bir imam, dinine olanlardan dolayı rahatsız. Her gelen yeni grup dinini mahvediyor. Yeni gelenler öncekilerden vahşi. Fakat diyelim ki, gençken Batıya olan öfkesi onu yiyip bitirmiş. Yıllar boyu nefretin içinde kaybolmuş."* Diyalogla genç kuşak Müslümanların vahşiliği betimlenmiştir. Racine İmam'ı sorgulamaya devam eder: *"Peki, sence nefreti bitti mi, bu uydurduğun imamın?"* İmam, başını evet anlamında sallar ve konuşmaya devam eder; *"Eğer bırakıp giderse hükmü sona erecek. Kitlese katiller bu adamın nasihatini dinler, onları durdurabilir."* Racine ile İmam Halil arasında geçen konuşma, pornografik düzeyde İslamofobik öge ve vurgular barındırmaktadır. Sahne, ABD'yi yok etmek isteyen, Batı'ya olan öfkesinin esiri olan ve kitlese katillerden oluşan tipleri içermektedir. Ayrıca İbn-i Teymiye ayrıntısı da önemlidir; çünkü özellikle selefi düşünceye veya cihadî akıma mensup olanların ideolojik kaynağı İbn-i Teymiye'dir. Onların zihniyeti üzerinde İbn-i Teymiye'nin fetvaları etkili olmuştur (Rumman, 2014, s. 57).

Filmin sonunda her şeyden haberdar olan (CIA) ABD, Mercer'i Suriye'ye kaçmaya çalışırken Prag'da yakalar ve yok eder. Prag'da onu karşılayan ve ölümüne şahit olan yine sakallı bir Müslümandır. İslam karşıtı ırkçı sahneler ve diyaloglarla örülü filmin son sahnesi de filmin

tamamında İslam'a ve Müslümanlara yüklenen nefret dilinin tersinden ve olumlanarak üretilmesinden başka bir şey değildir: ABD düşmanını başka bir ülkede dahi olsa bulur ve yok eder.

### Sonuç

Bu çalışmada İslamofobinin ABD'de yerleşik bir yaklaşım biçimine dönüşmesi ve film endüstrisi tarafından yeniden üretilme süreci üzerinde durulmaktadır. Batı'da genel olarak İslam karşıtlığının yükseldiği günümüz dünyasında Avrupa ve ABD'deki dışlayıcı yaklaşım arasında ise bir fark bulunmaktadır. Avrupa'da ağırlıklı olarak Müslümanlar nefret objesi olarak konumlandırılırken ABD'de ise buna ilaveten daha ontolojik bir problem bulunmakta ve İslam'ın bizzat kendisi öteki olarak sunulmaktadır.

Bu çalışma, ABD'de var olan Müslüman karşıtı ırkçılığın boyutlarını Amerikan Assassin (Suikastçı) ve Unlocked (Gizli Kod) filmleri üzerinden tartışmaktadır. İçerik analizi tekniğinin kullanıldığı Suikastçı ve Gizli Kod filmleri, Müslüman karşıtı ırkçı söylemin yoğun olarak işlendiği iki film olmakla birlikte içerik itibarıyla ABD'nin iç ve dış politikası ile uyumlu görünmektedir.

Politik içeriği ihmal etmeyen Hollywood sineması, İslamofobinin yoğun olarak üretildiği ve dünyaya pazarlandığı yerlerden birisidir. Sadece bu çalışmada incelenen filmlerde değil, Hollywood tarafından üretilen filmlerin neredeyse tamamında Müslüman karşıtı ırkçı öğeler ve imgeler göze çarpmaktadır. Bu filmler, dünyanın Müslümanlara ve İslam'a bakışını derinden etkilemektedir. Bu filmler üzerinden Hollywood hem ABD'de düşük düzeyde var olan Müslüman karşıtı ırkçılığı pekiştirmiş ve artırmış hem de dünya ölçeğinde Müslüman karşıtı bir atmosferin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Kuşkusuz 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'deki İkiz Kulelere yapılan saldırılar belirleyici bir yere sahiptir. Hem dünya film endüstrisine yön veren Hollywood tarafından üretilen içeriklerde hem de medyadaki göstergelerde İslam dışlayıcı bir şekilde çerçevelenmektedir. ABD'nin siyasal düzlemde nüfusu Müslüman olan ülkelere yönelik başlattığı açık ve örtülü savaşlar sürecinde kullanılan dışlayıcı söylemle birleştiğinde kitle iletişim araçlarında üretilen İslam algısının da düşmanlaştırıldığı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Hollywood tarafından hazırlanan içeriklerde İslam'ın temel mottoları, Müslüman toplumlar ve Müslüman kimliğiyle bilinen şehirler terör, şiddet, sapkınlık, uyuşturucu, cinayet, sahtekarlık ve acımasızlıkla özdeşleştirilerek sunulmaktadır. İyi temsillerin pek bulunmadığı Hollywood yapımlarında Müslümanlar, bombacı veya terörist, şehvet düşkününü yada milyonerdir (Yorulmaz, 2018, s. 43). Bu Müslüman karşıtı ırkçı yaklaşımdan Türkiye'nin ve İstanbul'un da nasibini aldığı belirtilmelidir. Her iki filmde de Müslümanların neredeyse tamamı, dünyanın bir yerlerini bombalamaya çalışan terörist, zengin ve şehvet düşküdüdür. Bu sonuç, aynı zamanda Arvas tarafından yapılan "Hollywood Sinemasında Öteki Sorunsalı Bağlamında Müslüman Kimliği Temsili" çalışmasındaki Müslüman temsilleri ile uyumludur. Ona göre de 11 Eylül sonrasında üretilen Müslüman temsilleri kaba, barbar, terörist ve düşmandır (Arvas, 2016, ss. 215-218). Tarafımızdan incelenen filmlerde de Müslüman temsillerin tamamı olumsuzdur.

Bu çalışmada ele alınan iki filmdeki Müslüman tipolojisi ve İslam'ın bir inanç sistemi olarak negatif sunumu bu anlamda sadece iki örneği oluşturmaktadır. Dolayısıyla İslamofobi, Hollywood film endüstrisinin temel üretim alanlarından birine dönüşmüş durumdadır. Yeni iletişim teknolojilerinin de etkisiyle böylesi içerikler hızla yayılma ve bireylere ulaşma imkânı bulmaktadır. Bunun sonucunda ise Müslümanlara yönelik inanç ve ırk temelli ayrımcılık iyice kök salarak ötekine yönelik şiddeti sıradanlaştırmakta ve ırkçı uygulamalar meşrulaşmaktadır.

Çalışmanın bir diğer sonucu, her iki filmde de Müslümanlar ötekileştirilmektedir. Bu sonuç, Medeniyetler Çatışması tezi bağlamında Hollywood sineması ve İslam ilişkisini analiz eden Küngerü'nün sonucu ile uyumludur. Ona göre de American Sniper (Keskin Nişancı), Body of Lies (Yalanlar Üstüne), Not Without My Daughter (Kızım Olmadan Asla), Rendition (Yargısız İnfaz), Sex and the City 2, The Kingdom (Krallık), Rules of Engagement (Vur Emri), Traitor (Hain) filmleri Müslümanları ötekileştirmekte ve Müslüman karşıtı ırkçılığı pekiştirmektedir (Küngerü, 2019, ss. 263-278). Bu bağlamda Hollywood filmleri, düşmanlığı inşa etme fonksiyonu taşımakta ve devam ettirmektedir.

Suikastçı ve Gizli Kod filmlerindeki İslam karşıtlığı, ABD'de var olan Müslüman karşıtı ırkçılığın dışavurumu olmanın yanı sıra İslam dinini kötülüğün kaynağı olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda ABD'de giderek çoğalan Müslüman karşıtı ırkçılığın artmasında Hollywood filmlerinin etkisi göz ardı edilemez. Bu sonuç, Türkmen ve Özçınar'ın sonuçları ile uyumludur (Türkmen & Özçınar, 2020, s. 1337).

Son olarak, Hollywood tarafından üretilen ve dünyanın en ücra köşelerine kadar servis edilen filmler yoluyla İslamofobi gittikçe yaygınlaşmakta ve Müslümanlar kendinden korkulması gereken kimselere dönüştürülmektedir (Yel, 2018, s. 13). Bundan dolayı öncelikle Müslüman dünya, İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılık ile her alanda mücadele etmeli ve insanlık dışı ırkçı uygulamaları gündeme taşımalıdır. Bireysel ve kurumsal düzeyde mücadele edilmeli, mücadeleyi hedef edinen kurumlar oluşturulmalıdır.

### Kaynakça

- Abbas, T. (2019). Islamophobia as the hidden hand of structural and cultural racism. İçinde I. Zempi & I. Awan (Ed.), *The Routledge International Handbook of Islamophobia*. Routledge.
- Akkır, R. (2021). 1990 Sonrası Türk siyasetinde İslamofobi. *Pesa International Journal of Social Studies*, 7(3), 13.
- Akmaral, K. (2005). *Ben Bush, Evangelist Bush*. Şimdi Kitap Kültür Sanat.
- Alalawi, N. (2015). How do Hollywood movies portray Muslims and Arabs after 9/11? "Content analysis of The Kingdom and Rendition Movies". *Cross-Cultural Communication*, 11(11), Art. 11. <https://doi.org/10.3968/7642>
- Alıcı, M. (2018). Üç Kudüs: Kudüs'e Siyonist, Evanjelik ve reel-politik yaklaşımlar. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(15), Art. 15. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.390796>
- Allen, C. (2010). *Islamophobia*. Routledge.
- Arvas, N. (2016). *Hollywood sinemasında öteki sorunsalı bağlamında Müslüman kimliği temsili* [Doktora]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aziz, A. (1994). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2010). *Sosyolojik düşünmek* (A. E. Pilgür, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bayraklı, E., & Hafez, F. (2017). *European Islamophobia report 2017*. SETA.
- Bedir, Ş. F. (2014). Reformasyon'dan günümüze Evanjelik Hıristiyanlık. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), Art. 2.
- Buehler, A. (2011). Islamophobia: A projection of the West's "Dark Side". *ICR Journal*, 2(24), 639-653. <https://doi.org/10.52282/icr.v2i4.603>

- Cainkar, L. (2019). Islamophobia and the US ideological infrastructure of white supremacy. İçinde I. Zempi & I. Awan (Ed.), *The Routledge International Handbook of Islamophobia*. Routledge.
- Cesari, J. (2004). *When Islam and Democracy Meet. Muslims in Europe and in the United States* By Jocelyne Cesari (C. 97). Palgrave Macmillan.
- Chomsky, N. (1991). *A.B.D. Terörü—Terörizm kültürü* (Taha Cevdet, Çev.). Pinar.
- Cooperman, A. (2002, Ekim 15). Christian leaders' remarks against Islam spark backlash. *Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2002/10/15/christian-leaders-remarks-against-islam-spark-backlash/c735e83f-27ca-411a-b49e-dfdb4ec286cb/>
- Curtis, E. E. (2013). The black Muslim scare of the twentieth century. İçinde C. W. Ernst (Ed.), *Islamophobia in America: The Anatomy of Intolerance* (ss. 75-106). Palgrave Macmillan US. [https://doi.org/10.1057/9781137290076\\_4](https://doi.org/10.1057/9781137290076_4)
- Devran, Y., & Tanır, M. (2019). İslamofobinin yayılması: "Inside the Koran" Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(38), 161-185. <https://doi.org/10.35343/kosbed.655705>
- Düzce, M. (2022). Çokkültürlülük, dinî çoğulculuk ve Avrupa'daki Müslümanlar. *Mevzu – Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 125-150.
- Ethics & Public Policy Center. (2003). *Evangelical views of Islam*. <https://www.beliefnet.com/news/politics/2003/04/evangelical-views-of-islam.aspx>
- Gökçe, O. (2001). *İçerik çözümlemesi: Teori, metod, uygulama*. Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Göknel, E. (2015). *Düşmandan teröriste: İslamofobi - II*. Kanes Yayıncılık.
- Haber Merkezi. (2018). "Tanrı'nın makineli tüfeği" Billy Graham öldü. NTV. <https://www.ntv.com.tr/dunya/tanrinin-makineli-tufegi-billy-graham-oldu,KoMvXH-EtkymsGSwxIU6HA>
- Hıdır, Ö. (2007). İslamofobi ve Anti-İslamizm: Kavramsal ve tarihsel bir yaklaşım. İçinde K. Canatan & Ö. Hıdır (Ed.), *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm*. Eskiyei Yayınları.
- John Caruso, J. (2008). Reel bad Arabs: How Hollywood vilifies a people. *International Journal of Multicultural Education*, 10(2), Art. 2. <https://ijme-journal.org/index.php/ijme/article/view/179>
- Kalın, İ., & Esposito, J. L. (2020). *İslamofobi*. İnsan Yayınları.
- Kambiz Ghanea Bassiri. (2013). *Islamophobia and American history: Religious stereotyping and out-grouping of Muslims in the United States* (Carl W. Ernst, Ed.). Palgrave Macmillan.
- Küngerü, A. (2019). *Medeniyetler çatışması tezi bağlamında Hollywood Sineması ve İslam* [Doktora]. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lewis, B. (2003). *İslam'ın krizi* (A. Yılmaz, Çev.). Literatür Yayınları.
- Love, E. (2017). *Islamophobia and racism in America*. NYU Press.
- Maira, S. (2011). Manifestations: Islamophobia and the war on terror: Youth, citizenship, and dissent. İçinde J. L. Esposito (Ed.), *Islamophobia: The Challenge of Pluralism in the 21st Century*. Oxford University Press.
- Mamdani, M. (2005). *İyi Müslüman kötü Müslüman* (S. Altınçekiç, Çev.). 1001 Kitap.
- Mir, S., & Sarroub, L. K. (2019). Islamophobia in U.S. education. İçinde I. Zempi & I. Awan (Ed.), *The Routledge International Handbook of Islamophobia*. Routledge.
- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods*. Pearson India Education.

- Nimer, M. (2011). Islamophobia and Anti-Americanism: Measurements, dynamics, and consequences. İçinde J. L. Esposito & I. Kalin (Ed.), *Islamophobia: The Challenge of Pluralism in the 21st Century*. Oxford University Press.
- Özkır, Y. (2022). Örneklerle uluslararası medyada Türkiye karşıtlığı. Pruva.
- Pew Research Center. (2003, Temmuz 24). Religion and politics: Contention and consensus. Pew Research Center's Religion & Public Life Project. <https://www.pewresearch.org/religion/2003/07/24/religion-and-politics-contention-and-consensus/>
- Richardson, R. (t.y.). Islamophobia or anti-Muslim racism – or what? – Concepts and terms revisited. <http://www.insted.co.uk/anti-muslim-racism.pdf>, 13.
- Rumman, M. A. (2014). *I am a Salafi. A study of the actual and imagined identities of Salafis*. Friedrich-Ebert-Stiftung Jordan & Iraq.
- Said, E. W. (2008). *Medyada İslam: Gazeteciler ve uzmanlar dünyaya bakışımızı nasıl belirliyor?* (A. Babacan, Çev.). Metis Yayınları.
- Sayeed, S. (2013). Amerika'daki Müslümanlar: Bir medeniyetin farklılıkları arasında köprü kurmak. İçinde R. Şentürk (Ed.), *Medeniyet ve Değerler Açık Medeniyet: İstanbul Yaklaşımı* (s. 19). İstanbul Ticaret Odası.
- Scott, I. (2011). *American politics in Hollywood film*. Edinburgh University Press.
- Shachtman, N., & Ackerman, S. (2012). U.S. military taught officers: Use "Hiroshima" tactics for "total war" on Islam. WIRED. <https://www.wired.com/2012/05/total-war-islam/>
- Sheldon Kirshner. (2004). *Islamic terror based on Qu'ran: Ex-CIA official*. <http://web.archive.org/web/20050206004526/http://www.cjnews.com/viewarticle.asp?id=5056>
- Shryock, A. (Ed.). (2010). *Islamophobia/Islamophilia: Beyond the politics of enemy and friend*. Indiana University Press.
- Sümer, N. (2019). *Beyaz perdedeki kristal yalnızlık inanç*. Maarif Mektepleri.
- Sümer, N., & Tezcan, V. (2022). *Sinemasal insan*. Bilgesina Yayınevi.
- Taylan, H. H. (2011). Sosyal bilimlerde kullanılan içerik analizi ve söylem analizinin karşılaştırılması. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 63-76.
- Timoçin, D. (2016). ABD'de İslamofobi endişesi [Haber]. Amerika'nın Sesi | Voice of America. <https://www.voaturkce.com/a/abd-de-islamofobi-endisesi/3186954.html>
- Türkmen, M. Y., & Özçınar, M. (2020). 11 Eylül sonrası Hollywood sinemasında İslamofobinin yeniden üretimi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 1321-1343.
- Valantin, J.-M. (2006). *Hollywood, Pentagon ve Washington / küresel stratejinin üç aktörü* (Ö. F. Turan, Çev.). Babialı Kültür Yayıncılığı.
- Yel, A. M. (2018). Medya ve sinemada temsil edilme biçimleriyle İslam karşıtlığı. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDIAD)*, 1(1), 5-16.
- Yılmaz, F. (2016). *Hollywood sinemasında öteki olarak Ortadoğulu algısı* [Doktora]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yorulmaz, B. (2018). 1896'dan Günümüze Hollywood'un kötü adamları: Müslümanlar. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDIAD)*, 1(1), 33-47.



## Anti-Muslim Racism in the United States of America: The Example of American Assassin and Unlocked Movies

Ramazan AKKIR

Yusuf ÖZKIR

### Extended Abstract

Islamophobia is an ideology of religious, cultural and political exclusion. It points to racism against Islam and Muslims. Many fields, including politics, sociology, history, literature and cinema, are used in this context to establish and legitimize Islamophobia. Therefore, anti-Muslim racism has a wide range of meanings, from feelings of fear and hatred to contemporary biopolitical racism. However, the common framework in this whole spectrum of meanings is the rejection of Islam as a religion and the enmity, exclusion and humiliation of Muslims living in different geographies of the world.

Islamophobia, which goes back to the period when Islam emerged on the stage of existence, increased its effectiveness in global politics and political field and became systematic, started with the simultaneous terrorist attacks on the USA on September 11, 2001. 9/11 represents a new phase for anti-Muslim racism, which manifests itself in the form of inequality, injustice, double standards or marginalization. From this date on, it has become a common practice to humiliate Muslims and Arab-Americans, especially in the United States. Coding of Islam and Muslims as the other and enemy, establishing and deepening its hegemony in the Middle East, which is the center of oil, and in the global world, efforts to consolidate national identity, legitimizing social and political inequality and exclusionary politics are some of these factors.

The USA has used every means and opportunity as a weapon to spread and legitimize anti-Islam and anti-Muslim racism on a global scale. He used his politics according to his place and his military power according to his place. In addition to these, it mobilized the mass media and Hollywood cinema to normalize anti-Islamism. Thus, with the perception created by the tools it uses, the USA seems to be trying to invent a new religion and a Muslim belonging to that new religion. Muslim typologies that will reinforce the political agenda of the USA and increase fear and hatred have begun to be formed. Hollywood is a stage, an industry, where depictions are made in accordance with the fictional typology. In these films, Islam and anti-Muslim racism are systematically fictionalized through four negative Muslim typologies. Muslim in these four typologies; they are incredibly rich, sex maniac, barbarian and those who enjoy acts of terrorism (Alalawi, 2015, p. 59). The aim of this typology is to both legitimize US politics and damage the image of Islam and Muslims. According to this perception, a Muslim is someone to be feared. The Muslim imagination, which is identified with scary characters, is conveyed to large masses through cinema. In Buehler's words, cinema has been an ideal tool to inject fear into the masses (Buehler, 2011, p. 643).

In addition, with the symbolic elements he used, he not only conveyed the basic values to the American people, but also played a role in convincing the public that America's global goals were a necessity rather than a choice. In this framework, the films reflected from the Hollywood

camera have always been political (Scott, 2011, p. 10). Hollywood, Pentagon and Washington have the same perspective and mission (John Caruso, 2008, p. 3).

This study focuses on the transformation of Islamophobia into an established approach in the USA and its reproduction by the film industry. There is a difference between the exclusionary approach in Europe and the USA in today's world where generally anti-Islamism is on the rise in the West. While predominantly Muslims are positioned as objects of hatred in Europe, there is an additional ontological problem in the USA and Islam itself is presented as the other.

This article is to discuss the dimensions of anti-Muslim racism in the USA through the films American Assassin and Unlocked, which are among the Hollywood productions. Hollywood cinema, which does not neglect the political content, is the place where Islamophobia is intensely produced and marketed to the world. Anti-Muslim racist elements stand out not only in the films examined in this study, but also in almost all of the films made by Hollywood. These films affect the world's view of Muslims and Islam. Through these films, Hollywood not only reinforced and increased the low level of anti-Muslim racism in the USA, but also paved the way for the formation of an anti-Muslim atmosphere on a world scale. The American Assassin and Unlocked films, in which the method of understanding and interpretation are used as well as content analysis, are two films in which anti-Muslim racist discourse is intensely processed.

In this study, both films were interpreted by using discourse analysis. Undoubtedly, the attacks on the Twin Towers in the USA on September 11, 2001 have a decisive place. Islam is framed in an exclusionary way both in the content produced by Hollywood, which directs the world film industry, and in the indicators in the media. Combined with the exclusionary rhetoric used in the process of open and covert wars launched by the USA against countries with a Muslim population on the political plane, a picture emerges in which the perception of Islam produced in the mass media is also demonized. In the content prepared by Hollywood, the main mottos of Islam, Muslim societies and cities known for their Muslim identity are presented by identifying them with terrorism, violence, heresy, drugs, murder, fraud and ruthlessness. This anti-Muslim racist approach includes Turkey and Istanbul. This type of content is increasing in Western-based mass media.

Given these points, Islamophobia has turned into one of the main production areas of the Hollywood film industry. With the effect of new communication technologies, such content has the opportunity to spread rapidly and reach individuals. By and large, faith-based and race-based discrimination against Muslims takes root and makes violence against others ordinary. The Muslim typology and the negative presentation of Islam as a belief system in the two films discussed in this study are only two examples in this sense.

**Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı/ Contribution of Authors**

Yazarların alışmadaki katkı oranları eşittir.

*The authors' contribution rates in the study are equal.*

\*\*\*\*\*

**ıkar atışması Beyanı / Conflict of Interest**

alışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile ıkar atışması bulunmamaktadır.

*There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.*

\*\*\*\*\*

**İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy**

Bu makale iThenticate yazılımıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

*This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism was detected.*

\*\*\*\*\*

**Bilimsel Araştırma ve Yayın Etięi Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement**

Bu alışmada “Yükseköęretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etięi Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

*In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.*